

חיבטים לשוניים בפרשת וילך עח¹

דקדוקי קריאה בפרשת וילך ובהפטרה ועד רביעי של פרשת האזינו

לא ו אַל-תִּירָאוּ: געיה בתי"ו והרי"ש אחריה בשווא נע, דין דומה בהמשך פס' יב וַיִּרְאוּ.

יַעֲזֹבֶד: הכ"ף דגושה

לא יט וְלַמָּדָה ... שִׁמָּה: יש להקפיד על המפיקים. תִּהְיֶה-לִּי: געיה בתי"ו

לא כא נִשְׁבַּעְתִּי: הבי"ת בפתח אע"פ שהיא בסילוק (סוף פסוק)

לא כה נִשְׁאָי: מרכא בנר"ן כטעם משנה

לא ל אֶת-דְּבָרֵי הַשִּׁירָה: מרכא טיפחא, לא טיפחא מונח

הפטרת שבת שובה הושע יד ב-י ויש נוהגים להוסיף מיכה ז יח-כ ויואל ב טו-כז²:

הושע יד

ב שׁוֹבָה: הטעם בשי"ן מלעיל

ד וְלֹא-נֹאמַר עוֹד: טעם נסוג אחור לנר"ן

ו שָׁרְשִׁיו: כולם בקמץ רחב

ט לְעַצְבִּים: הלמ"ד קמוצה. פִּרְיָן: הפ"א סגולה

י וַיִּבֶן אֱלֹהִים: טעם נסוג אחור ליר"ד. יֵלְכוּ בָּם: טעם נסוג אחור ליר"ד הלמ"ד בשווא נע. יִכְנְשׁוּ בָּם: טעם נסוג אחור לכ"ף. השי"ן בשווא נע.

מיכה ז

כ מִימֵי קֶדֶם: טעם נסוג אחור למ"ם הראשונה

יואל ב

יז לְמִשַּׁל-בָּם: השי"ן בקמץ קטן

כ אַל-אַרְץ צִיָּה: יש להקפיד על הפרדת התיבות שלא להבליע את הצד"י שבסוף תיבת 'אַרְץ' עם זו שאחריה בתיבת 'צִיָּה'. בָּאֲשׁוּ: האל"ף בשווא נח ולכן הבי"ת בקמץ קטן. וְתַעֲלֶה: הוא"ו בשווא

כא אַל-תִּירָאִי: געיה בתי"ו והרי"ש בשווא נע, בדומה לו בפס' הבא אַל-תִּירָאוּ והקורא בשווא נח יחשוש לשינוי משמעות. גִּילִי וְשִׂמְחִי: שתיהן במלעיל

כב שִׁדִּי: שי"ן שמאלית

כג וַיֹּרֶד: במלעיל

כה הִילָק וְהִחְסִיל וְהִגָּזַם: טעם טפחא בתיבת הִילָק

ראשון של האזינו (יש נוהגים לקרוא עד פס' יח):

¹ אנו בשנת עט, אבל הפרשיות החלו בשנת עח, ולכן נקראות על השנה הזו.

² בסימנים טעו בדבר זה (תוקן במהדורות חדשות, אבל רבים מחזיקים בראשונות) וסימנו את פס כו כפסוק החותם את הקריאה. הדבר נובע כנראה מכך ששני הפסוקים כו וכז מסיימים באותן מילים וְלֹא-יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם

לב א וְאִדְבָּרָה: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת האל"ף החטופה

לב ג הָבוּ גִּדְלָה: המילה הָבוּ מלרע, הטעם לא נסוג

לב ד פָּעִלּוּ: הפ"א בקמץ גדול, העי"ן בחטף קמץ. כִּי כָל-דִּרְכָיו: תיבת כִּי מוטעמת בטעם מרכא, ואין לצרף לה את תיבת 'כל' כאילו כתוב כִּי-כָל

לב ו הָלָה: הה"א מילה נפרדת מחוברת ל-לה"ו ומנוקדת בפתח ה, הלמ"ד אחריה בשווא נח ל. האל"ף (של הויה המבוטא כאדנות) בחטף פתח א: הֶלְאֲדָנִי. וַיִּכְנַנְךָ: הכ' הסופית אינה דגושה

לב ז וַיִּגְדֹּד: הדל"ת בשווא נח עקב ההטעמה. וַיֹּאמְרוּ לָךְ: טעם נסוג אחור ליר"ד

לב י יִסְבְּלֶנָהוּ: בל"ת ראשונה בשווא נע והנ"ן בשווא נח. יִצְרֶנָהוּ: היר"ד בחירק חסר, אחריה צד"י מודגשת ובשווא נע והנ"ן בשווא נח

לב יא כָּנָשָׁר: הכ"ף בשווא לא בפתח. יִרְחֹף: הח"ת בצירי לא בסגול

לב יג עַל-בְּמֹתֵי אָרֶץ: טעם נסוג אחור לב"ת המנוקדת בקמץ רחב. וַיֹּאכֵל: הוא"ו בפתח ובמלרע.

שָׂדֵי: ש"ן שמאלית. וַיִּנְקְהוּ: ה' בצירי ודגושה ולא בשווא

לב טו כָּשִׁיתָ: ש"ן שמאלית. אֱלֹהֶי: עיין פסוק יז

לב יז אֱלֹהֶי: הה"ו "בפתח גנובה". יש המבטאים אותה כאילו יש אל"ף לפני הה"א והיא מנוקדת פתח: אֵה והה' במפיק. יש המבטאים אותה כאלו יש וי"ו (הנקראת כ W אנגלי) לפני הה"א, הו"ו מנוקדת פתח: אֱלֹהֶי (elowah) והה' במפיק. לכל הדעות הקורא אותה אלוה-ה"א פתוחה HA משתבש. שְׁעָרִים: ש"ן שמאלית

לב יח יִלְדֶּךָ: הלמ"ד בקמץ רחב הדל"ת בשווא נע. מְחַלְלֶךָ: למ"ד ראשונה בשווא נע והכ"ף בסוף רפויה

לא א דפי בר-אילן לפרשת השבוע נצבים וילך עז

ד"ר מרדכי סבתו ד"ר מרדכי סבתו, המחלקה לתלמוד, אוניברסיטת בר-אילן.

וילך: עדות העשירה ועדות התורה

פרשת "וילך" כוללת פרק אחד בלבד³ (ל"א) שבו יש מספר נושאים⁴. המעיין יבחין שלכל הנושאים הנכללים בפרק יש מכנה משותף אחד – פרדתו של משה מהעם.

תחילת הפרשה היא **"וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל"**. הלשון **וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה** אינה שגרתית. בדרך כלל, כאשר משה רוצה לדבר עם העם הוא מקהיל אותם אליו, אבל כאן משה הולך אל ישראל. הרמב"ן כתב על כך: "כי משה הלך ממחנה לוויה אל מחנה ישראל לכבודם, כמי שירצה להפטר מחבירו ובא ליטול רשות ממנו". לשון זו נמצאת גם בראשית שליחותו של משה, במפגש הראשון שלו עם ישראל: **"וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַאֲחֵרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל"** (שם' ד: כט). הלשון

³ **א"ה**. את מי מעניינת החלוקה הנוצרית?? אם בלית בררה אני מציין מראי מקום על פיה, מובן. אבל למדוד גודל פרשיות על פי החלטת איזה כומר? ואם ה'גלח' הזה היה מחליט לחצות פרק זה לשנים היה משתנה משהו?

⁴ **אצל בעלי המסורה**, וכן **אצל רס"ג בסידורו**, פרשת "וילך" אינה נחשבת כפרשה בפני עצמה, והיא חלק מפרשת "נצבים". אלא שלעיתים פרשת "נצבים" נחלקת לשניים: נצבים, וילך. וזו לשונו של רס"ג בסידורו (מהדורת דודזון, אסף, יואל, ירושלים תשמ"ה, עמ' שסד-שסה): **"ומהם פרשה המתחלקת לשתיים ונקראת בשתי שבתות אם יש צורך בכך והיא 'אתם נצבים' הנחלקת ב'וילך משה'."**

הדומה שם וכאן מרמזת שיש כאן כעין סגירת מעגל: בהליכתו כאן משלים משה את מעגל שליחותו שנפתח שם.

במסגרת פרידתו של משה מהעם, הוא מוסר להם שני עדים שעתידיים להעיד בעם בעתיד הרחוק: השירה והתורה. באשר לעדות השירה ה' אומר למשה:

וְעַתָּה כְּתֹב לְכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי חֲשִׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲבִיאֲנִי אֶל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּיו זִבְתַּחֲלָב וְדָבִשׁ וְאָכַל וְשָׁבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבָדוּם וְנֶאֱמָנוּ וְהִפֵּר אֶת בְּרִיתִי. וְהָיָה כִּי תִמְצָאֻן אֹתוֹ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעַתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ כִּי יִדְעֹתִי אֶת יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטָרֶם אֲבִיאֲנִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי (יט-כא).

בהתאם לכך משה אומר לעם:

הִקְהִילוּ אֵלַי אֶת כָּל זִקְנֵי שְׁבֻטֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם וְאֲדַבְּרָה בְּאָזְנֵיהֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֶעֱיִדָה בָּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי יִדְעֹתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הִשְׁחַתְתָּ תִּשְׁחַתּוּן וְסָרְתָם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתָכֶם וְקִרְאֹת אֲתָכֶם הִרְעָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים כִּי תַעֲשׂוּ אֶת הָרָע בְּעֵינֵי ה' לְהִכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיכֶם. וְיִדְבֹּר מֹשֶׁה בְּאָזְנוֹ כָּל קָהָל יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תָּמָס (כח-ל).

אלא שלעדות השירה מקדים משה עדות אחרת – עדות התורה:

וַיְהִי כְּכֻלּוֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר עַד תָּמָס. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לֵאמֹר: לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשָׂמְתֶם אֹתוֹ מֵצֵד אֲרוֹן בְּרִית ה' אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד. כִּי אֲנֹכִי יִדְעֹתִי אֶת מְרִידְךָ וְאֶת עֲרֹפְךָ הַקָּשָׁה הֵן בְּעוֹדֵנִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֶּרְיָם הֵיטֵם עִם ה' וְאָף כִּי אַחֲרֵי מוֹתִי (כד-כו).

נמצא שבנוסף לשירה גם התורה עתידה להיות עד בבני ישראל. יושם לב שבשתייהן נקטה התורה לשון דומה. על התורה נאמר: "וַיְהִי כְּכֻלּוֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר עַד תָּמָס" (כד), וגם על השירה נאמר בסוף הפרשה: "וְיִדְבֹּר מֹשֶׁה בְּאָזְנוֹ כָּל קָהָל יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תָּמָס" (ל).

מה בין עדותה של השירה לעדותה של התורה?

על השירה נאמר: "וְהָיָה כִּי תִמְצָאֻן אֹתוֹ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעַתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד" (כא). נמצא שהשירה תעיד בבני ישראל לאחר שתמצאנה אותו רעות רבות וצרות. יש חשש שעם בוא הצרות יאמר העם: "הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי מִצְּאוּנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה" (יז). השירה באה להעיד בעם שהצרות אינם ביטוי לעזיבת ה' את עמו חלילה, ואין הן אלא בבחינת הסתר פנים זמני: "וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא" (יח); הסתר פנים שנצפה מראש כמפורט בשירה. אפשר לומר שהשירה היא בבחינת צידוק הדין של האומה בשעה שיבואו עליה רעות רבות וצרות.

באשר לתורה נאמר: "לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשָׂמְתֶם אֹתוֹ מֵצֵד אֲרוֹן בְּרִית ה' אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד. כִּי אֲנֹכִי יִדְעֹתִי אֶת מְרִידְךָ וְאֶת עֲרֹפְךָ הַקָּשָׁה הֵן בְּעוֹדֵנִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֶּרְיָם הֵיטֵם עִם ה' וְאָף כִּי אַחֲרֵי מוֹתִי" (כו-כז). לא נזכרו כאן רעות וצרות. נאמר כאן שעם ישראל עתיד להמרות את פי ה' לאחר מותו של משה, ואז תעיד בהם התורה. עדות התורה תבוא לאחר החטא אבל לפני העונש.

והנה, מצאנו בספר מלכים אירוע המתאים לעדות התורה כפי שחזה משה בפרשתנו:

וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל שָׁפָן הַסֵּפֶר, סֵפֶר הַתּוֹרָה מִצְּאֹתֵי בֵּית ה' וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת הַסֵּפֶר אֶל שָׁפָן וַיִּקְרָאֵהוּ... וַיִּגַּד שָׁפָן הַסֵּפֶר לְמֶלֶךְ: לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. וַיְהִי כִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאֶת אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן וְאֶת עֲכָבוֹר בֶּן מִיכָיָה וְאֶת שָׁפָן הַסֵּפֶר וְאֶת עֲשִׂיָּה עֶבֶד הַמֶּלֶךְ: לֵאמֹר לָכוּ דְרֹשׁוּ אֶת ה' בְּעֵדִי וּבְעֵד הָעָם וּבְעֵד כָּל יְהוּדָה עַל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי גְדוֹלָה חֲמַת ה'

אֲשֶׁר הָיָא נִעְתָה בְּנֵי עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכָּתוּב עָלֵינוּ (ב כב:ח-יג).

המלך שעליו מדובר כאן הוא המלך יאשיהו. יאשיהו הומלך בגיל שמונה. לפניו מלך אביו, אמון, שנתיים, ועליו נאמר: "וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו" (מלכים ב כא:כ). לפני אמון מלך אביו, מנשה, חמשים וחמש שנה, וגם עליו נאמר "וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה'" (שם:ב). הכתוב מפרט רשימה ארוכה של חטאים שעשה מנשה ובראשם עבודה זרה ושפיכות דמים. אם כן, העם עזב את התורה למשך תקופה ארוכה.

ברגע מסוים התגלה ליאשיהו ספר התורה. ההפתעה לממצא הספר, והזעזוע שפקד אותו למקרא הכתוב בו גרם לו לשוב בתשובה שלמה. וכך נאמר שם: "וַיִּכְמְזוּ לֹא הָיָה לִפְנֵי מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֶל ה' בְּכֹל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וַאֲחֵרָיו לֹא קָם כָּמֹהוּ" (מלכים ב כג:כב).

הרי לנו קיום מדויק של דברי משה: לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשָׁמַתָּם אֹתוֹ מִצֵּד אַרְוֹן בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד.⁵ משה צופה שתבוא תקופה ותיפסק, חלילה, העברת התורה מאב לבן כמעט לחלוטין. משום כך מצווה משה לקחת את ספר התורה הכתוב ולהניח אותו בצד ארון ה'. בשלב מסוים הספר יעיד בבני ישראל. אם יעזבו ישראל את הקודש, תבוא התורה ממקום הקודש ותעיד בהם. העדות שעליה מדבר משה היא בבחינת התראה לפני בוא העונש.

אלא שתשובת יאשיהו בעקבות עדות הספר לא ביטלה את גזרת החורבן שנגזרה בעקבות חטאי מנשה. הבית חרב וצרות רעות ורבות באו על ישראל. אז באה עדות השירה והעידה בבני ישראל. עם בוא הצרות והרעות היה חשש שעם ישראל יאבד את אמונתו בה', ולכן נועדה השירה: להעיד בהם ולהזכירם שהם הוזהרו מראש שצרות אלו עלולות לבוא.

כללו של דבר, עדות התורה היא בבחינת התראה לפני ביצוע גזר הדין, ועדות השירה היא בבחינת צידוק הדין.

*

יש לשים לב שעל עדות השירה ציווה ה' את משה, אבל על עדות התורה ציווה משה את העם ללא ציווי מוקדם של ה'. נראה, שלאחר שציווה ה' את משה על עדות השירה, התעורר משה להוסיף את עדותה של התורה כדי שלא נצטרך להגיע לעדותה של השירה. משה מקווה שעדותה של התורה שתבוא לאחר שעם ישראל יעזבו, חלילה, את התורה, אבל עוד לפני בוא הצרות, תעיד בהם, היינו תורה בהם, ותשיב אותם לדרך. משה מקווה שעדותה של התורה תייתר את עדותה של השירה שאמורה לבוא לאחר בוא רעות רבות וצרות. משה מקווה שההתראה לפני ביצוע גזר הדין תייתר את הצורך בצידוק הדין.

לימים יתברר שעדות התורה לא ביטלה את החורבן ונזקקו גם לעדות השירה. ומכל מקום, עדות התורה לא באה חנם. תשובת יאשיהו שבאה בעקבותיה תיקנה במידה רבה את מצב העם וריכזה באופן משמעותי את החורבן ואת הקשיים בגזירת הגלות. היא שאפשרה לעם לקבל אחר כך את עדות השירה ולהצדיק עליהם את הדין, והיא גם שאפשרה לימים את התיקון והחזרה לארץ. ע"כ הרב סבתו.

א"ה. יש לציין שלכאורה נבואת חולדה על יאשיהו עצמו לא נתקיימה וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשְׁלַח אֶתְכֶם לְדַרְשׁ אֶת־ה' כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ: יָעַן רַדְּ-לִבְבְּךָ וּתְכַנְעֵנִי מִפְּנֵי ה' בְּשִׁמְעֶךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יִשְׁבֵּיו

⁵ ראו בפירושו של רד"צ הופמן לכתוב זה.

לְהִיְוֹת לְשִׁמָּה וּלְקַלְלָהּ וּתְקַרַע אֶת־בְּגָדֶיהָ וּתְבַכֶּה לִפְנֵי וְגַם אֲנֹכִי שָׁמַעְתִּי נֹאמְרָהּ: לָכֵן הִנְנִי אֲסַפֶּהָ עַל־אֲבֹתֶיהָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קְבָרֶתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכָל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּשְׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר:
בפועל יאשיהו נהרג במלחמה עם פרעה נכה. רש"י מביא מדברי חז"ל שהכוונה בשלום שלא נחרב המקדש בימיו אלא בימי בנו [וכמובן שרשעת יהויקים סייעה הרבה שהגזרה נתקיימה].

מצורף מאמר על ניקוד מלה בעקדת אם אפס

ניקוד לקוד בעקדת אם אפס

בסליחות הספרדים ועדות המזרח והמערב לאלול ועשרת ימי תשובה, ובסליחות ליטא לצום גדליה וסליחות פולין ליום הרביעי מעשרת ימי תשובה נאמרת ה'עקדה' 'אם אפס', כלומר פיוט המתאר את עקדת יצחק, ונועד להזכיר את זכות העקדה. בקהילות אשכנז יש עקדה בכל יום מעשרת ימי תשובה, כאן רציתי לדון בעקדה אם אפס מאת ר' אפרים מרגנסבורג הנאמרת כאמור גם בקהילות עדות המזרח והמערב.

בבתים האחרונים של העקדה בסליחות אשכנז

זָכְרוֹן לִפְנֵיךָ בְּשִׁחָה. לְעַד בְּסֵפֶר יוֹחֵק. בְּרִית עוֹלָם לֹא נִמְחָה. אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִצְחָק: קוֹרְאֶיךָ בָּאִים **לְקוֹד**. בְּצֶדֶק עֲקָדָה תִּשְׁקֹד. וְצִאֲנֶךָ בְּרַחֲמִים תִּתְּקֹד. פְּנֵי הַצֶּאֱן אֶל עֲקֹד:
ובסליחות ספרד

זָכְרוֹן לִפְנֵיךָ בְּשִׁחָה. לְעַד בְּסֵפֶר יוֹחֵק. בְּרִית עוֹלָם בִּל יִמְחָה. אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִצְחָק: קוֹרְאֶיךָ בָּאִים **לְקוֹד**. בְּצֶדֶק עֲקָדָה תִּשְׁקֹד. וְצִאֲנֶךָ בְּרַחֲמִים תִּתְּקֹד. פְּנֵי הַצֶּאֱן אֶל עֲקֹד:

עוֹרְרָה גְבוּרָתָהּ לְהַקְיץ נִרְדָּמִים. לְמַעַנָּה תִּפְדֶּה חֲרָדִים נִדְּהָמִים. לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמֶיהָ וְחֲסֶדֶיהָ מְשִׁמֵּי מְרוֹמִים. אֶל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים: הַבֵּית עוֹרֶרָה נִרְאָה כְּתוֹסַפֶּת וּקִישׁוֹר ל'אֶל־מֶלֶךְ'.
יש חילופי נוסח רבים וכמדומה גולדשמיד בסליחות מוסד הרב קוק מיעט להעיר.

רציתי להתעכב על ניקוד המלה 'לקוד'. במחזורים האשכנזיים הלמ"ד בחירק והקו"ף בדגש. בספרדיים הלמד בקמץ והקו"ף ללא דגש. במחזור ראש השנה ליוורנו מנהג תונס של המדקדק המפורסם הרב שאול הכהן בעל לחם הביכורים נוספה הערה לפני הסליחה

אִם אֶפֶס טוֹב לֹאֻמְרוּ מִתְחִיל' וְעַד סוֹף כְּדִי לִזְכוֹר עֲקִידַת יִצְחָק וּבִפְרֹט בִּאֲשֻׁמֹּרֶת הַבֶּקֶר שֶׁאִי מִתְעוֹרְרִים הַחֲסָדִים וּמִמִּצְטִיקִים הַנְּבוֹרוֹת דִּפְחָד יִצְחָק • וּבִסוֹף הַפּוֹמֶזֶן קוֹרְאִיךָ בָּאִים לְקוֹד וְכֵן זָרִיךְ לְהִיְוֹת מֶלֶךְ וְאִקוֹד וְאִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹא לִיקוֹד בְּחִירָה כִּי הוּא ל' יִקְד יִקוֹד • לְבַקֵּשׁ סְלִיחָתְךָ יֵשׁ גּוֹרֶסִין לְהַמְשִׁיךְ חֲסִדֶיךָ מִשְׁמֵי מְרוֹמִים אֶל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִיךָ וְכו' וְנִכְוָנָה הִיא • וְאַחֵר אֶל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב בִּאֲחֻרּוֹנָה אֵף בְּמָקוֹם כּוֹוֹנָתוֹ לִישׁ נוֹהֲגִים גַּם הַיּוֹם לְהַתְחִיל מִזְכָּרוֹן לִפְנֵיךְ' וְהוּא אוֹמֵר שְׁטוֹב לֹמֵר אֶת כָּל הַסְּלִיחָה.
ב'סדר הסליחות' של יעקב לוי בהוצאת יד הרב נסים

קוֹרְאֶיךָ בָּאִים לְקוֹד / בְּצֶדֶק עֲקָדָה תִּשְׁקֹד

והערה

בשחק בשמים, תהלים פז 7. לעד בספר יוחק איוב יט 23. 31. לקוד להשתחוות הלמ"ד קמוצה מלשון ואקוד ואשתחוה ולא ליקוד ביו"ד שהוא לשון יקד יקוד (חמ"ס) ואם אמת היא גרסת ליקוד יש ליושנה ע"פ מ"ש בסמוך כי בזכרון ענין העקידה יחש להם כאלו הם עצמם נעקדו להיות עולה לאשים (עץ חיים על התכלאל). 32. פני הצאן אל עקוד

אם אתה מתעניין
בהגטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בנושאים לשוניים
בכתובת: franklashon@gmail.com
© בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותגים ©